

INSPIRATIENOTA IN AANLOOP NAAR DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

Inzet van burgerkracht als hefboom
voor meer invloed op het toekomstig lokaal beleid

De nieuwjaarsreceptie in Sinaai brengt lokaal bestuur en burgers dichterbij elkaar. Foto Dorpsraad/VZW Sinaai Leeft.

INSPIRATIENOTA IN AANLOOP NAAR DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN OP 13 OKT 2024

Inzet van burgerkracht als hefboom voor meer invloed op het toekomstig lokaal beleid

INHOUDSTAFEL

1. INLEIDING
2. VERKIEZINGEN ALS KRACHTIG MIDDEL OM INSPRAAK TE BEKOMEN
3. HET VERKIEZINGSMEMORANDUM
4. HET VERKIEZINGSDEBAT
5. NOG MEER WEGWIJZERS EN ENKELE GOEDE PRAKTIJKEN
6. EEN GROTE VERANDERING

1. INLEIDING

Op zondag 13 oktober 2024 mogen we naar de stembus voor de verkiezing van de gemeente-, districts- en provincieraad. **De Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen (VVDB)** ziet deze naderende Gemeenteraadsverkiezingen als een grote kans voor burgergroepen om lokale politici rond het gemeentelijk (dorpen-)beleid aan te spreken én de relatie met het lokaal bestuur te verstevigen. Startende zowel als doorwinterde burgergroepen kunnen hun burgerkracht én expertise voor en na de verkiezingen etaleren, zodat het lokaal bestuur er een beroep op kan doen.

Samen de uitdagingen in het dorp of de gemeente aanpakken is immers de uitgelezen en dus succesvolle manier om de veerkracht te verhogen en dorpen/gemeenten futureproof te maken. Een betere samenwerking, liefst volgens een planmatige visie, leidt beslist tot een meer gedragen en dus duurzamer beleid. Beleidsmakers bereiden zich momenteel al volop voor op zowel de verkiezingen als de samenstelling van de nieuwe lokale besturen. Het is dus van belang NU je wijk- of dorpsgenoten te activeren om mee na te denken en samen de ambities uit te schrijven in een mooi memorandum. Vergeet daarbij niet dat in deze tijden van schaalvergroting – door bv. fusies – de inzet van burgergroepen (bewonersplatformen, dorpssteams, dorps- of wijkraden) voor beleidszaken enkel aan belang wint. **Een gemeente heeft het sociaal kapitaal van ondernemende burgers nodig om te bloeien.**

Ook wil Europa dat dorpen meer gebruik maken van sociale en digitale tools als hefbomen, en daarbij connecties maken met zowel hun dichtbijge als ruimere omgeving. Dorpen die zich op die manier en bovendien planmatig ontwikkelen, willen we voortaan ‘verbonden dorpen’ noemen. Dit type dorpen zal met de juiste innovaties de grote uitdagingen die er in de toekomst op het platteland afkomen, het hoofd kunnen bieden. Op de weg naar zo’n ‘verbonden dorp’, dat dus via slimme oplossingen futureproof wordt, is **participatie** van dorpsbewoners niet alleen aangewezen, het is een **absolute voorwaarde**.

Bemerking: deze nota baseert zich inhoudelijk vooral op de drie webinars die VVDB in 2023 organiseerde rond de aankomende verkiezingen. Voor de lezer die deze webinars niet volgde, kunnen enkele tips en aanbevelingen als laattijdig overkomen. Maar een nota met eisen/noden/verwachtingen van dorpsbewoners kan te allen tijde worden opgemaakt. Een dergelijke tekst kan ook een goede basis vormen voor een weergave van verdere ambities, zoals bij de opmaak van een dorpsvisieplan richting het ‘verbonden’ dorp. Zo’n dorpsvisie verankert onder meer de dorpsparticipatie in een langetermijnplan. Zie verder.

2. VERKIEZINGEN ALS BREEKIJZER OM INSPRAAK TE BEKOMEN

In aantocht naar de beide verkiezingen in 2024 – want eerst zijn er op 9 juni ook Europese, federale en Vlaamse verkiezingen – maken politieke partijen momenteel hun programma op voor de komende jaren. Het is dus echt cruciaal wat er nu gebeurt. **NU kunnen lokale burgergroepen toekomstige beleidsmakers benaderen om meer impact te krijgen op het lokaal beleid.** NU kunnen ze de politici ervan overtuigen dat de mening van de burger belangrijk en verrijkend is. Als politici rekening houden met wat burgers willen, zullen ze voor hun beleidsbeslissingen ook meer draagvlak opbouwen. Als bestuurders en burgers samen een aantal acties kunnen realiseren, krijgen de burgers terug meer vertrouwen in politici. Ze gaan meer inzet tonen en zo wordt de gemeente of stad door de verenigde krachten een fijnere plek om er te wonen.

Benader als burgergroep of lokale vereniging dus NU de beleidsmakers om inspraak te bekomen in het lokaal beleid van de komende jaren. Stuur erop aan dat **jullie concreet geformuleerde actiepunten in de partijprogramma's worden opgenomen.** Overhandig deze actiepunten dan na de verkiezingen nogmaals aan de toekomstige, net verkozen bestuurders en overleg al met hen.

De gemeente maakt in 2025, het eerste jaar van de nieuwe bestuursperiode, het meerjarenplan (de BBC of beleids- en beheerscyclus) op. Alle grote uitgaven voor de hele bestuursperiode worden daarin vastgelegd. Een goedwerkende gemeente neemt hier ook budgetten voor bottom-up voorstellen en ideeën in op. Maak dus van zodra de coalitie gevormd is, een afspraak met de nieuwe bestuursploeg om gehoord te worden en jullie plannen te laten opnemen in het meerjarenplan.

Via het *Decreet Lokaal Bestuur* (hfdst. 2, art. 304) kan een deel van het budget toevertrouwd worden aan wijk- of dorpsraden. De gemeenteraad beslist of ze daarvoor de dorpsraad erkent. Lokale besturen zetten een burgerbudget in als een manier om inwoners te laten meedenken en samenwerken. Ze willen inwoners zeggenschap geven om hun omgeving en leefwereld mee vorm te geven. Inwoners kunnen voorstellen indienen maar spelen ook een rol bij de uitwerking ervan.

[Het decreet](#) bepaalt trouwens ook dat burgers het recht hebben voorstellen op de agenda van de gemeenteraad te zetten, en dat gemeenteraden een beleid moeten voeren op vlak van betrokkenheid van burgers en de doelgroepen. Treed hierover in dialoog met je lokaal bestuur!

BURGERS, OVERLEG MET HET NIEUWE BESTUUR.

Ga na wat de output daarvan is en blijf constant alles opvolgen!

Om overtuigend te zijn en resultaten te boeken, moeten burgergroepen heel wat inzet tonen. Ze moeten beleidsmakers diverse keren benaderen met hun actiepunten, zowel voor als na de verkiezingen, tussendoor bij evaluatie- en inspraakmomenten, én liefst ook eens bij pot en pint. Ze blijven best tijdens de hele nieuwe bestuursperiode de meerjarenplanning mee opvolgen. Enkel zo bewaken ze dat die aangereikte actiepunten die door de gemeente weerhouden werden, effectief gerealiseerd worden.

TIPS VOOR DE BENADERING VAN HET LOKAAL BESTUUR

- ◇ Bundel zo snel mogelijk jullie concreet geformuleerde actiepunten in een leesbare en logisch opgebouwde visienota en geef die af aan het huidige bestuur. (Zie verder.)
- ◇ Vraag enkele weken na de gemeenteraadsverkiezingen (begin november 2024) een eerste overleg aan met de nieuwe bestuursploeg.
- ◇ Zorg dat er op geregelde tijdstippen verder overleg is met het nieuwe lokaal bestuur over beleidszaken die het dorp aangaan. Regel hiervoor bv. een bijeenkomst om de 6 maand. Maak trouwens meer algemeen goede afspraken rond de communicatie met het lokaal bestuur.
- ◇ Is er een akkoord om bepaalde actiepunten uit te voeren, blijf dit dan opvolgen. Laat niet los als je het idee aangereikt hebt, want dan komt er doorgaans niets van terecht. Volg alle stappen van de uitvoering op.
- ◇ Vraag aan de begeleidende ambtenaar of de bevoegde schepenen om het meerjarenplan eind 2025 (ten laatste begin 2026) toe te lichten, en erover te communiceren wanneer er zaken uit jullie ambitienota in de pijplijn zitten of geagendeerd staan op de gemeenteraad.
- ◇ Volg de verschillende thema's op die in de gemeenteraad aan bod komen.
- ◇ **Herinner het bestuur regelmatig aan je aanbod om als burgergroep mee te werken.**
- ◇ Houd als Dorpsraad contact met de gemeentelijke adviesraden of participatiefora. Bekijk welke speerpunten jullie gemeenschappelijk hebben, bespreek die en werk er zoveel mogelijk rond samen. Samen staan jullie immers veel sterker. Volg ook altijd alles op.
- ◇ Koppel regelmatig eens terug naar de bevolking. Bepaal binnen jouw burger- of werkgroep wanneer en hoe je dit telkens zult doen. Geef bv. tijdens de jaarlijkse open-bewonersvergadering of op de nieuwjaarsreceptie een algemeen overzicht, maar breng tussendoor de bewoners ook op de hoogte op burenbabbels of doelgroep-bijeenkomsten. Informeer gelijktijdig via de verschillende communicatiekanalen (nieuwsbrief, dorpskrant, website, sociale media, ...) over wat er zoal gebeurt.

JULLIE AMBITIENOTA IS DUS GEEN EINDPUNT, MAAR EEN BEGINPUNT MET EEN VERVOLGVERHAAL.

GOEDE PRAKTIJK: *Dorpsraad/VZW Sinaai Leeft* heeft een erg lange samenwerking met het lokaal bestuur. Een goede relatie van vertrouwen werd doorheen de jaren opgebouwd. Het lokaal bestuur van Sint-Niklaas schuift de dorpsraad telkens het ontwerp van het meerjarenplan toe om het grondig te bekijken. Na drie jaar komt het bestuur nog eens bij de dorpsraad aankloppen om samen de realisaties te bespreken.

De meest aangewende methodieken om als burger invloed uit te oefenen op de komende zes jaar lokaal beleid, zijn het memorandum en het verkiezingsdebat. We gaan er hierna verder op in.

3. HET VERKIEZINGSMEMORANDUM

Een memorandum – ook wel ambitiesnota of prioriteitenlijst genoemd – formuleert de belangrijkste noden en verwachtingen van de schrijvers; in ons geval burgers in de gemeente. Zo'n document wil lokale politici en leidende ambtenaren inspireren door concrete voorstellen te formuleren waarmee zij aan de slag kunnen gaan. Het memorandum is een uitgelezen manier om de stem van de burgers te laten klinken. Net in de periode voorafgaand aan de verkiezingen, bij de opmaak van hun verkiezingsprogramma, staan de lokale beleidsmakers open voor ideeën die ze in partijprogramma's en later ook in de gemeentelijke meerjarenplanning kunnen opnemen. Een goed memorandum kan bovendien regelmatig tijdens de bestuursperiode bovengehaald worden.

Wat is een goed memorandum op lokaal niveau? GOED kunnen we volgens *De Ouderenraden* lezen als: Gedragen, Onderbouwd, Ertoe doen en Doenbaar. [Lees meer](#). Als de ambitiesnota gedragen is door een groot deel van de bevolking, aandacht heeft voor alle doelgroepen, met voldoende cijfermateriaal onderbouwd is, concreet en realistisch is en overtuigende argumenten bevat, is ze zinvol en geloofwaardig en krijgt ze grote kans op slagen. Het lokaal bestuur zal er rekening mee houden. Daarnaast mag het memorandum ook ambitieus zijn. Durf veel verder te denken dan één bestuursperiode van 6 jaar. Waar wil je bv. met je wijk, dorp of gemeente in 2050 staan?

TWEE BELANGRIJKE VRAGEN

Tot wie richt het memorandum zich?

- ◇ Tot alle politieke partijen die deelnemen aan de verkiezingen.
- ◇ Tot alle fracties in de gemeenteraad van 2025.

Wanneer is het memorandum best afgewerkt?

- ◇ Om in de programma's van de politieke partijen te komen → Klaar eind februari 2024.
- ◇ Om bij de start van het nieuwe bestuur (januari 2025) in overleg te gaan → Klaar november 2024.

Hoe werk je met het memorandum?

- ◇ De beste timing voor het aanmaken en afgeven van een memorandum is dus NU (tot eind februari). Omdat er op 9 juni 2024 al verkiezingen plaatsvinden voor het Vlaams, federaal en Europees parlement, gaan alle partijen immers vanaf februari 2024 in volledige verkiezingsmodus.
- ◇ Bevraag – indien mogelijk met het memorandum in de hand – tussen nu en mei 2024 de politieke partijen over belangrijke thema's. Ga actief met hun vertegenwoordigers in gesprek.
- ◇ Benader de nieuwe schepenen al in hun startperiode, zo mogelijk vanaf eind november 2024 en ten laatste in de eerste maanden van 2025. (Het College van Burgemeester en Schepenen en de Gemeenteraadsleden worden in de eerste dagen van december 2024 officieel aangesteld.) Bezorg hen dan nogmaals het memorandum en ga weer in gesprek over enkele cruciale punten. **Benadruk dat je wilt samenwerken én dat je een planmatige aanpak ambieert.**
- ◇ Zoek ook mogelijkheden voor informele gesprekken. Benader politici in de loop van 2024 dus even tussendoor als de gelegenheid zich voordoet. Grijp je kans om vanaf eind november 2024 de burgemeester of een bevoegde schepen van de nieuwe bestuursploeg aan te spreken, bv. op de nieuwjaarsreceptie in 2025. Wees telkens zo concreet mogelijk en geef al enkele constructieve ideeën weer. Zorg voor een kort gesprek met veel inhoud.

- ◇ Het is belangrijk dat je als burgergroep heel vroeg betrokken wordt bij de plannen van de gemeente. Inpraak mag zich niet beperken tot een enkele infovergadering voor een project start. Bewaak dit en maak hierrond afspraken met je bestuur! Haal tijdens de nieuwe bestuursperiode het memorandum ook eens tussendoor boven om de gemeente te wijzen op bepaalde ideeën of gedane beloften.

DE AANMAAK VAN HET MEMORANDUM: EEN STAPPENPLAN

A. Voorbereidingsfase: ga verbreden. Krijg andere mensen in je denkproces en je groep mee.

- ◇ Maak het memorandum NIET op 'en petit comité'. Ga even over het muurtje van je eigen groep kijken, leg verbindingen, ga met de andere dorpsraden of met de adviesraden praten, ...
- ◇ Bevraag zoveel mogelijk dorpelingen of buurtbewoners via een enquête omtrent allerlei issues. Haal hier dan enkele topics uit en bundel ze.

OPGELET: Bij het opstellen van een bevraging is het heel belangrijk welke vragen je stelt en hoe je die formuleert. Denk daar vooraf goed over na!

- * *Dorpsraad Afrit 12 Hansbeke* (Deinze) bevrageert de mensen digitaal én op papier. De grote meerderheid (waaronder ook oudere mensen) antwoordt digitaal en een minderheid reageert via papier.
- * *Bewonersplatform Bassevelde* voerde een laagdrempelige bevraging met een scorebord op een kermis. Door het aanplakken van post-its konden deelnemers een score geven van 10 tot 0 bij thema's die leven in het dorp. (Score 10 was gereserveerd voor *Wat is er goed in uw dorp?* Lagere scores voor *Waar moet aan gewerkt worden?*) De resultaten werden aan het lokaal bestuur bezorgd.
- * Burgerplatform *Erembodegem word(t) wakker!* lanceerde via *Google Forms* een enquête rond de thema's die in het dorp leven. De antwoorden werden geanalyseerd en verwerkt en tot 5 strategische punten gebundeld. Nu worden alle politieke partijen hieromtrent aan de tand gevoeld. Met deze informatie zal het burgerplatform naar het toekomstige bestuur van Aalst trekken. Er wordt ook gewerkt aan een memorandum voor alle deelgemeenten rond grote bouwprojecten, mobiliteit, veiligheid, recreatie enz.

- ◇ Laat mensen thema's prioriteren. Wat moet volgens hen het eerst aangepakt worden? Geef deelnemers bv. 10 punten die ze over de verschillende voorstellen mogen verdelen. Of maak hun keuze letterlijk zichtbaar door 'een meetlat' van bv. 10 meter op doek uit te rollen en deelnemers per thema te vragen bij het cijfer te gaan staan dat voor hen de prioriteit van dat thema of het voorstel weergeeft.
- ◇ Ga met telkens een andere groep geïnteresseerden brainstormen over een aantal thema's (bv. omgeving en ruimte, welzijn, vrije tijd, zorg, mobiliteit, ...). Bekom zo met meer mensen een grotere verscheidenheid aan ideeën.
- ◇ Laat je ideeën turven. Bekijk dan samen wat je met goed gedragen ideeën gaat doen.
- ◇ Denk na wie je allemaal wil bereiken en varieer je methodiek volgens de doelgroep. Goede praktijk: jongeren verzamelden in Beernem in een soort radio-caravan de mening van heel wat andere jongeren.
- ◇ Ga via diverse kanalen na wat andere mensen vinden van je 'community'. Gebruik je voelsprietten, doe iets met deze feedback, en verwerf nieuwe input.

B. Concretiseringsfase

- ◇ Vorm een kerngroep om de resultaten van bevragingen te verwerken en de bovendrijvende uitdagingen of thema's te concretiseren. Bedenk samen al vormen van oplossingen.
- ◇ Wend diverse methodieken aan om geselecteerde thema's verder uit te diepen. Werk met papieren flyers maar digitaliseer zaken ook. Organiseer diverse participatieavonden en bekijk of je de gewenste doelgroepen bereikt. Formuleer de geselecteerde thema's scherper en leg de richting waar het volgens jullie heen moet, duidelijk vast.
- ◇ Werk in overleg met de andere dorpsraden/dorpsteams/bewonersplatformen in je gemeente die zaken die het algemeen belang van elke inwoner van de gemeente dienen, in een gezamenlijk visiedocument uit. In bijlage van dit document kun je nog de specifieke items van je eigen dorp meegeven. Zorg voor een logische planmatige structuur, dit komt altijd overtuigend over.
- ◇ Zoek relevante cijfergegevens in de [gemeentemonitor](#), buurtmonitor, de vorige meerjarenplanning en/of de omgevingsanalyse van je lokaal bestuur, ... Bekijk de [bevolkingsgroei](#) in jouw gemeente en raadpleeg de website: [Provincie in Cijfers](#). Onderbouw zo je memorandum/dorpsvisie. Het is niet nodig veel cijfers in de ambitienota op te nemen, deze zijn gekend bij de bestuurders en niemand leest graag een overladen document. Je visie en voorstellen worden wel realistischer en dus beter door met de juiste cijfers rekening te houden/deze in het achterhoofd te hebben.
- ◇ Vraag het lokaal bestuur gerust je burgergroep te helpen, bv. door een zaal ter beschikking te stellen voor uitwisselingsmomenten, de aanwezigheid van een bepaalde schepen te regelen bij bijeenkomsten, bepaalde informatie of documentatie te verschaffen, ...
- ◇ Bekijk zeker of de acties rond de thema's die je aankaart, nog niet in een bestaand beleidsplan staan én of ze financieel mogelijk zijn.

Weet dat lokale besturen denken in periodes van zes jaar, dit is voor hen 'lange termijn'. Dorpen werken over langere periodes, maken bv. een 'plan 2025-2040'. Waar willen we een generatie verder staan? Probeer tussen deze denkwijzen te schakelen en stel je ideeën hierop af.

C. Formuleringsfase

- ◇ De kerngroep (of mogelijk een kleinere groep) zal de neergeschreven ideeën en voorstellen tot een finaal memorandum of een ambitienota afwerken. Werk met krachtlijnen en verduidelijk de kernpunten kernachtig. Formuleer alles bondig, aantrekkelijk, positief en overtuigend. Check nog eens of alles concreet, haalbaar en betaalbaar is. Zorg bovenal voor een constructieve toon! Een klaagzang zal het gemeentebestuur snel naast zich neerleggen.
- ◇ VVDB maakte een [sjabloon-memorandum](#) op, een werkdocument waarin je kunt knippen en plakken. Je kunt hierin de belangrijkste thema's voor je dorp selecteren en het sjabloon bewerken tot een document op eigen maat.
- ◇ Neem niet alle thema's in je memorandum op. Het moet een leesbaar en niet te lijvig document worden. Zie de nota vooral als een uitnodiging naar de politici toe om in gesprek te gaan. Als je dan samen rond de tafel zit, kun je wél je ideeën en verwachtingen omtrent alle thema's ter sprake brengen.
- ◇ Lay-out kan veel doen en het document aantrekkelijk maken. Gebruik zeker concreet en verduidelijkend fotomateriaal.

D. Het grote moment: de overhandiging van het memorandum aan burgemeester en schepenen

- ◇ Werk met toeters en bellen en zorg dus dat je veel aandacht krijgt van onder meer de lokale pers. Organiseer bv. een ludiek fotomoment en post de foto's van de overhandiging op sociale media en je website.
- ◇ Stel het resultaat ook voor aan alle burgers in je dorp, gemeente of stad. Publiceer er bv. over in de dorpskrant.
- ◇ Maak de perstekst hapklaar. Persmensen staan onder grote druk, ze krijgen veel aanbod. Maak het artikel dus al op in journalistieke stijl. [Lees meer](#). Geef ook een goede quote aan de journalist.
- ◇ Overhandig het memorandum ook aan alle fracties tijdens het vragenhalfuurtje voorafgaand aan de gemeenteraad.

Zo ongeveer tegen maart 2024 ronden de politieke partijen hun partijprogramma's af.

Zorg dat je op tijd bent met het overhandigen van je ambitietekst!

MEER WETEN via De Wakkere Burger vzw

Lees [hier](#) en ook [hier](#) nog meer over dit alles. Bekijk [deze presentatie](#) en gebruik de tijdlijn om inspraak n.a.v. de verkiezingen te bekomen als een [stappenplan](#).

NOG EEN STAP VERDER: VAN MEMORANDUM TOT VISIENOTA

VVDB wil burgergroepen die samen met hun lokaal bestuur aan de toekomstige leefbaarheid en veerkracht van hun dorp werken, stimuleren om in de komende jaren een coherente visienota op te maken in het kader van een gerichte ontwikkeling van hun dorp. **Zo'n visienota is meteen ook een belangrijk gegeven op weg naar een 'verbonden dorp'**. De nota beschrijft een logische, planmatige aanpak en verankert ook de dorpsparticipatieve werkwijzen. Het memorandum vormt alvast een goede basis voor zo'n dorpsvisietekst. Daar waar het memorandum normaal focust op die bepaalde aspecten die de dorpsbewoners, dorpsverenigingen, ondernemers in het dorp, ... NU belangrijk vinden en de tekst zich eerder op de korte termijn richt, kan dit document de komende jaren uitgroeien tot een visienota waarin – zo mogelijk en zelfs liefst in samenwerking met het lokaal bestuur – een samenhangende en gedragen visie over alle aspecten van het dorp(sleven) voor de toekomst neergeschreven staat. Zo'n participatief opgemaakte visienota is gericht op lange termijn en wil het dorp richting 'het verbonden dorp' brengen. De erin beschreven plannen kunnen in een constructief samenwerkingsverband van lokaal bestuur, administratie en niet in het minst de burgergroepen/dorpsverenigingen gerealiseerd worden.

Dorpsteam Ginderbuiten, Mol via Veerkrachtige Dorpen naar een dorpsvisie.

Ook zonder een memorandum als aanzet is het belangrijk voor de toekomst van het dorp om samen met het nieuwe bestuur een visienota op lange termijn uit te werken. Formuleer dan toch eerst kort als dorpsvereniging wat er leeft bij de dorpelingen, en kaart dit bij het nieuwe bestuur aan. Als burgergroep zet je sowieso je dorp hiermee meer op de kaart en prikkel je je lokaal bestuur tot een ambitieuzer dorpenbeleid. Bekijk hierna met andere dorpsverenigingen en je lokaal bestuur of en hoe alle voornemens en plannen in een mooie visienota gebundeld kunnen worden. Vraag VVDB gerust naar tips om dit verder uit te werken.

4. HET VERKIEZINGSDEBAT

Door de bekendmaking van het memorandum begint er stilaan iets te leven. Er komen reacties binnen, ook vanuit de lokale politieke hoek. Of misschien werkte je burgergroep niet met een memorandum, maar gaven jullie op een andere manier plannen, ideeën en uitdagingen aan politici door. Hoe warm is het water nu rond de issues die jullie op de kaart plaatsten? Via een verkiezingsdebat met lokale politici kun je bepaalde eisen of de sterkst levende ideeën/wensen rond specifieke situaties in je dorp, gemeente of stad accentueren en ze zelfs op de politieke agenda krijgen. Het kan gaan om zaken binnen het thema mobiliteit, dienstverlening, ruimtelijke ordening, openbare gebouwen enz. Je zet die zaken in aanloop naar 13 oktober gemakkelijk in het licht via een verkiezingsdebat.

Wanneer?

Dit organiseer je best eind zomer 2024, dus vanaf 15 augustus 2024. *De Wakkere Burger* vermoedt immers dat pas na de Vlaams-federale verkiezingen van 9 juni (en de vakantie) de aandacht van de politici echt weer scherp zal zijn. Bespreek sowieso onderling en rekening houdend met de lokale context het beste moment voor dit debat.

Tijdens dergelijk debat verplicht je de politici om een standpunt in te nemen. Hiernaar kun je later verwijzen als een verkiezingsbelofte toch geen uitvoering zou krijgen.

Wie nodig je uit?

Kijk naar wat de lokale context je allemaal leert en nodig zeker de belangrijkste lokale beleidsmakers uit. Maar ga breder, werk democratisch en laat de verschillende visies horen van alle partijen. Dus van elke lijst die naar de kiezer trekt, kan best iemand aan het woord komen. Raadpleeg daarom naast de 'heersende' partijen ook de burgerlijsten. Wie zich voorstelt aan de kiezer vervult trouwens een maatschappelijke functie en verdient het om gehoord te worden.

Aandachtspunten

- ◇ Een goed verkiezingsdebat begint uiteraard met de kwaliteit van de politiek afgevaardigden als panelleden, en vooral van de moderator.
- ◇ Kies een neutrale 'moderator' die beslagen is in de thema's en die gewicht in de schaal kan werpen. Zij/hij moet kunnen ingrijpen en bv. panelleden onderbreken indien nodig. Iedereen moet immers aan het woord komen en zo mogelijk evenveel tijd krijgen. Een moderator die alles in goede banen leidt, kan een journalist zijn of een mondige burger die reeds lang de politiek in dorp of gemeente volgt zonder zelf partijpolitiek actief te zijn.
- ◇ Stuur de panelleden en moderator vooraf de thema's en eventueel subthema's en/of invalshoeken door die aan bod zullen komen. Geef hen ook vooraf alle vragen door die zeker gesteld zullen worden. Zo kunnen zij zich niet enkel goed voorbereiden, maar ook nog tijdig overleggen met hun partij en echt een partijstandpunt weergeven.
- ◇ Blijf als organisator altijd apolitek. Nodig de lijsttrekkers van elke partij uit en houdt het debat zelf ook zo neutraal mogelijk.
- ◇ Zet zo mogelijk deskundigen in die de aanwezigen correct informeren over bepaalde thema's.
- ◇ Als je alles goed organiseert en dus ook een sterke moderator hebt, hoef je geen thema's of hete hangijzers te vermijden.
- ◇ Betrek andere verenigingen en eventueel ook het lokaal bestuur bij de praktische organisatie. Er moet immers veel gebeuren: sprekers en experts uitnodigen, zaal vastleggen, geluidsmateriaal reserveren, drankje voorzien, promomateriaal aanmaken en verspreiden zoals affiches en flyers, de pers benaderen, ... Bovendien wordt het gebeuren meer gedragen als je het samen waarmaakt.
- ◇ Ga ook rake vragen stellen op een debat dat door anderen georganiseerd wordt.

- ◇ Verspreid achteraf relevante informatie vanuit het debat in je dorp of gemeente/stad. Doe dit via een flyer en/of de dorpskrant, schakel je sociale media in, of [maak zoals in De Pinte een filmpje](#). Ook burgerplatform *Leefbaar Baarle* (Drongen, Gent) vatte het verkiezingsdebat in [een filmpje](#) samen.

Leefbaar Baarle lokt veel volk naar het verkiezingsdebat.

5. NOG MEER WEGWIJZERS EN ENKELE GOEDE PRAKTIJKEN

- ◇ Check of je gemeente rond diverse thema's goed werk leverde voor alle leeftijdsgroepen (kinderen, jongeren, ouders, ouderen) met de [Checklist leeftijdsvriendelijke gemeente](#).
- ◇ Gebruik het [sjabloon-memorandum](#) van VVDB waarmee burgergroepen op maat kunnen werken. Het verwijst naar heel wat dorpsgeen thema's waaruit je kunt selecteren. Maak zo een gedragen document op waarin planmatig de ambities staan opgesomd voor de komende zes jaar.
- ◇ Bespreek regelmatig deze ambities met je lokaal bestuur en werk ze bij. Grijp steeds terug naar de memorandumtekst om jullie samenwerking met het lokaal bestuur dynamisch en op koers te houden. Zo werken jullie samen aan een goed onderbouwde ontwikkeling van je dorp, richting het 'verbonden dorp' dat – al dan niet met ook andere actoren – slimme oplossingen voor alle actuele uitdagingen weet te vinden. Deze werkwijze verzekert de goede toekomst van jullie dorp of gemeente.
- ◇ Zorg tussendoor naast grotere realisaties gedurende de nieuwe bestuursperiode ook voor quick wins. Krijgen jullie nog enkele eenvoudiger en kleine projecten in de begroting of een jaarplan? Wacht hiervoor het juiste moment af, maar wees niet te laat. (De begroting wordt doorgaans in het najaar geregeld voor het jaar erop.)
- ◇ Opportuniteit: alle gemeentebesturen hebben een kerkenbeleidsplan. Veel kerken komen leeg te staan en de eigenaar (de gemeente of de kerkfabriek) moet dan een nieuwe invulling aangeven. Dit heeft een erg grote impact naar de lokale bevolking toe en het resultaat is van cruciaal belang voor de gemeenschap. Houd dit goed in de gaten. Richt zo mogelijk vanuit je of dorpsraad of bewonersplatform een werkgroep op die probeert om bij het besluitvormingsproces betrokken te worden. Betrek hier ook andere verenigingen bij.

GOEDE PRAKTIJK

Dorpsraad/VZW Sinaai Leeft schreef enkele jaren geleden [Memorandum Dorpsraad Sinaai 2018-2024](#). Dorpsraad Sinaai gaat nu verder en bevaart via de Dorpskrant, een [invulformulier op de website](#) en andere laagdrempelige methodieken (zoals een brievenbus aan *Carrefour*) alle inwoners van Sinaai voor de opstelling van het memorandum *Sinaai2030*. De bevraging draait enerzijds rond geplande zaken en polst anderzijds via 15 thema's naar waar de bewoners willen staan in 2030. De Dorpsraad heeft de voorbije decennia een heel goede vertrouwensrelatie uitgebouwd met het lokaal bestuur van Sint-Niklaas en schreef al 9 memoranda. Het advies van deze geëngageerde burgergroep: *maak je memorandum tijdig op, liefst vóór de verkiezingen. Het is immers belangrijk dat je plannen in de partijprogramma's komen*. In aanloop van de vorige verkiezingen organiseerde de Dorpsraad een 5-tal bijeenkomsten: een per maand, telkens rond een ander thema, met verschillende groepen en een andere moderator. Iedereen was altijd welkom! Nog een tip vanuit Sinaai: *bekijk vooraf goed welk doelpubliek je wil bereiken, stel je uitnodigingen daarop af, en plan het moment van de bijeenkomst goed*.

GOEDE PRAKTIJK

Dorpsraad Leest stelde n.a.v. de vorige Gemeenteraadsverkiezingen aan alle partijen die verkiezingslijsten maakten, 4 vragen. Deze vragen gingen over thema's die echt leefden binnen de dorpsgemeenschap. Alle ontvangen antwoorden werden in een flyer gebundeld en deze flyer werd bij alle inwoners van Leest gebust. Eén van de vragen was: *Wat gaat jullie partij doen met de halte van de stadsbus in ons dorp?* Algemeen waren er klachten over de eerder beperkte dienstregeling, de stiptheid en de geringe bezettingsgraad. Er was in Leest ook een algemeen aanvoelen dat men deze dienstverlening ging afschaffen. Maar daardoor zou een grote groep gebruikers waaronder pendelaars, schoolgaande kinderen en ouderen in de problemen komen. Door de vraag expliciet te formuleren en de partijen te verplichten om een standpunt in te nemen – waardoor ze intern ook op Vlaams niveau een antwoord moesten formuleren – heeft geen enkele partij het aangedurfd om deze dienstverlening af te schaffen. Resultaat voor het dorp: de bushalte is er nog steeds, al kan de stiptheid wel beter. Intussen wordt de bus ook gepromoot als vervoersmiddel om op zaterdag en koopzondagen in Mechelen te gaan shoppen. (Nieuw daarbij is het *Shopping Biljet* waarmee je nu voor slechts €2 heen en terug rijdt op alle directe lijnen van en naar Mechelen.)

GOEDE PRAKTIJK

Dorpsraad Heldergergem organiseerde een succesvol verkiezingsdebat te Haaltert, zie foto.

In 'Groot Haaltert' was Dorpsraad Heldergergem tot de vorige verkiezingen in 2018 de enige dorpsraad. Toen werd 'even buiten de oevers getreden'. De dorpsraad organiseerde een verkiezingsdebat in een zaal

in het dorp ernaast (want had toen geen eigen zaal). Dit debat werd massaal gevolgd (er was 2,5 keer zoveel volk als verwacht) en heeft toen écht invloed gehad op de verkiezingen! Het werd een soort 7e dag-debat met wisselende groepen en stellingen. Dit vergde heel veel tijd, zo iets moet je goed voorbereiden. Maar het is een excellente gelegenheid om de handen in elkaar te slaan met de andere dorpsraden en dorpsverenigingen.

Tips van de Dorpsraad: *bekijk voor-
eerst welke expertise er voorhanden
is om samen dit debat te organise-
ren. Hou vooral ook in gedachten
dat het dorpenbeleid er is voor een
hele gemeente, niet voor één dorp
uit die gemeente. Voel de politici
gerust aan de tand: wat zijn jullie
van plan met de dorpen buiten jullie
hoofdgemeente?*

Bekijk het materiaal van dit verkiezingsdebat van Dorpsraad Heldergem om je eigen verkiezingsdebat beter voor te bereiden.

- * [De uitnodiging](#);
- * [De presentatie](#);
- * [De mail naar politici](#) rond deelname aan het debat met verduidelijking van het verloop;
- * [Het sjabloon](#) om als burger een vraag te stellen aan een lijsttrekker.

6. EEN GROTE VERANDERING

In 2024 krijgen de lokale verkiezingen een ander karakter! Er is voor het eerst geen opkomstplicht meer. Lijststemmen maken ook niet meer uit. De persoon met de meeste stemmen binnen een coalitie wordt automatisch burgemeester. Concreet krijgt de grootste partij voor 2 weken het initiatiefrecht om een nieuwe coalitie te vormen. Indien falend kan een andere coalitie worden gevormd, maar wordt degene met de meeste stemmen van de grootste partij toch de burgemeester. Veel coalities worden nu al gevormd (in voorakkoorden) om bv. de huidige coalitie te kunnen verderzetten. Daarom gaan nu al meer en meer partijen samen. Partijen die samenwerken halen immers vaak meer stemmen binnen. Opgelet echter: coalities zijn wel op voorhand te sluiten, maar de invloed van het afschaffen van de stemplicht kan niemand inschatten!

→ Alle details omtrent de 'veranderde spelregels' staan [hier](#) netjes samen.

Gevolgen afschaffing stemplicht

De Wakkere Burger alsook VVDB vinden het belangrijk dat mensen hun democratische plicht blijven vervullen. Er is zo lang gestreden voor stemrecht! Maar bepaalde groepen mensen zullen wellicht niet meer gaan stemmen...

Burgerparticipatie is mee de samenleving vorm proberen geven.

Het wordt dus nog belangrijker om als burger de belangen/prioriteiten aan te geven!

Elk van ons kan het daarom als opdracht zien om de mensen die niet meer willen gaan stemmen, te motiveren om dit toch te doen. Daarenboven kunnen wij, burgergroepen/burgernetwerken, ook hun mening capteren en meegeven via onze interacties en onze visienota. Met een memorandum waarin bepaalde eisen staan die voor hun belangen opkomen, kun je bepaalde burgers toch nog tot stemmen overhalen.

De veranderde situatie biedt bovendien eigenlijk ook voordelen: burgers kunnen hun ideeën of bedenkingen nu iets steviger gaan uitspelen tegenover de politici. Er is voor de politici nu immers ook de nood of bezorgdheid dat mensen wél voor hen gaan stemmen, dus uit hun kot komen op de verkiezingsdag!

Bedreiging: minder mensen zullen gaan stemmen, dus minder burgers worden gehoord.

Kans: elke stem wordt belangrijker en wordt meer gehoord door de politici.

MEER VOLK NAAR DE STEMBUS KRIJGEN

- ◇ **leders stem telt!** is een initiatief van minstens 25 middenveldorganisaties van allerlei zuilen en strekkingen. VVDB sloot zich ook aan. Bekijk [de website](#) en vind zo veel campagne-materiaal om mensen ervan te overtuigen toch te gaan stemmen.

- ◇ Wil je mensen met een migratieverleden mobiliseren om te gaan stemmen, volg dan de campagne [Ik stem ook!](#) van De Wakkere Burger i.s.m. LEVL en Orbit vzw. Met debatten en lezingen willen deze drie organisaties in heel Vlaanderen zoveel mogelijk mensen bereiken en overtuigen. Belangrijke informatie hierbij: niet-Belgen kunnen onder bepaalde voorwaarden als kiezer deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen. Daarvoor dienen ze zich voor 1 augustus 2024 in te schrijven op de kiezerslijst.
Dorpsteam Ginderbuiten deed reeds navraag bij de moslimbevolking in Mol. De conclusie daar luidt: mensen weten vanuit de inzet in het verleden dat dit een recht is en zullen gewoontegetrouw gaan stemmen. De schatting is dat nu misschien 1 à 2 % van de mensen toch gaan afhaken.

- ◇ [Bekijk hier](#) de opnames en verslagen van de drie VVDB-webinars in 2023 rond het memorandum die de basis vormen van deze inspiratienota (28/02, 28/09 en 04/12).
- ◇ Lees ook het [memorandum van de Landelijke Beweging](#).

Copyright: VVDB vzw

Overname uit deze uitgave is toegestaan mits bronvermelding én melding aan VVDB vzw.

Publicatiedatum: 30/12/2023

Inhoud, redactie, vormgeving en lay-out: VVDB vzw

De Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen vzw: een korte voorstelling

VVDB is een niet gebonden koepelorganisatie die sinds maart 2013 burgergroepen zoals dorpsraden, dorpsteams en bewonersplatformen op het Vlaamse platteland verenigt in een lerend netwerk.

Deze burgergroepen werken specifiek aan de leefbaarheid en veerkracht van hun dorp.

VVDB coacht deze vrijwilligersgroepen en brengt hen tot uitwisseling zodat zij veel van elkaar leren.

VVDB richt zich daarnaast ook tot de lokale en hogere overheden omdat het net in de samenwerking van burgers met die overheden zit dat het platteland leefbaarder kan worden en meer kan floreren.

Vandaar richtte VVDB in 2018 ook een lerend netwerk voor participatieambtenaren op, en organiseert de vzw academische lezingen voor lokale besturen rond het belang van participatie.

De bottom-up opgevangen signalen (vanuit de vernoemde burgergroepen) geeft VVDB door aan de provinciale besturen en aan de Vlaamse overheid via de Vlaamse Landmaatschappij.

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Vlaanderen
is open ruimte

De werking van de Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen vzw wordt financieel mogelijk gemaakt door de ondersteuning van Vlaanderen via de Vlaamse Landmaatschappij.

Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen vzw

CONTACT en website

Info@dorpsbelangen.be

www.dorpsbelangen.be

Correspondentie: Stroomstraat 1, 9968 Oosteeklo

Ondernemingsnr. 0525.949.044 – RPR Gent

Maatschappelijke zetel: Heldergemstraat 106, 9450 Heldergem